

Օրստէն մեզ հաղորդելով տեղւոյն նշանաւոր ազգայիններէն Անդրեանեան մասնակի ինքն ազգային մասը, կը գրեն հետեւեալը .

Հանդուցեալը ոչ միայն իր փառաւոր- կան իւր ազգային, պարկեշտ եւ շրջ- նապակեայ բնուորութեամբը իւր անողջ- քաղաքակցեցը յարգանքն ու պատկա- րանքն փայլած էր, այլ եւ ազգային շրջանակայ մէջ իւր բազմաղիմը դրոճե- րով, սրբ, ամենքն ալ, բարութեամբ եւ ուղղամտութեամբ փայլած են, մինչեւ իւր վերջին վաղեմեան տեղւոյն ազգայ- նոց անկեղծ երկխոսութեամբ արժա- նացած էր :

Երկուս պիտի լինէր մի առ մի թուել հանդուցեցիւն ծառայութիւններն զէպի տղան, ուստի բաւական կը համարեմնա- նակել տառ թէ նորա ձեռաց մէջ ազգա- յին արտաութիւնը միշտ բարգաւաճ մի- ճակ սուրմանցած են, եւ թէ Օրստէնը նորա առաջնորդութեամբ եւ անձնական զոհողութեամբ բազում տարիներ բարե- կարգ վարժարաններ ունեցած է :

Վաղարայապատի մեր թղթակիցը հա- զարգում է մեզ, ի միջի այլոց հետեւեալ կարեւոր լուրը . Երեսանի թիւի նախկին փոխանորդ Սուրբան արքայաւոր Էջմիա- ծին վերադառնալուց իր աղբակն Մա- կար Տէր-Սարգսեանի համար, որը ու- սուցիչ է վաղեկագորութեան եւ դժգոհու- թեան, կամեմունք է ձեռք բերել վաղա- շարտուած, որ կարուած է Ս. Էջմիածնի, ապի, կամ հող այլի անկեղծ համար : Վաղարայապատում մի քանի հարկեր գեւ- ղական ընտանիքներ կան, որոնք մի ալի հող չունեն վարելու համար, սակայն տալիս են ծխահարկ : Յիշեալ արքայանի խնդիրով սինոդը, հիմնուելով իր լաւ- ծի վրայ, թէ պարոն Տէր-Սարգսեան մը- տալիս է ընկերութեան հաստատել վա- զարչարարուած, օրադրութեամբ որոշում է տալ նրան 3 խալվար աղեկանդի, պատ- ճառարանելով թէ այլ ուսուցիչը Գրեգոր- Գրեգոր մարդ է եւ իր տաղանդներով ժա- մանակին պէտք է պիտանայու լինել Էջ- միածին էր : Այդպէս, պ. Մակար Տէր- Սարգսեան, որ ոչ հարկատու է Էջմիա- ծին, ոչ հողագործ է, ոչ ալ Էջմիածնի ծառայող կամ վաղարչարարի ընտիւի, իրօք ստանում է ոչ թէ 3, այլ 10 խալ- ուարչարի հող : Եւ դեռ ամենեւին միտք չունի տեղափոխել Էջմիածին եւ այդ անկել, Ինչո՞ւ իսկ իրաւունք ունի այսօր եւ եթ իր այդ հողը իրեն «սեփականու- թեան» ձափել չառաւորել : Եւի ասում են թէ հայեր չեն քրահատում իրանց տաղանդներին, դրանից էլ աւելի գնա- հատել կը լինի :

— Մեր ընթերցողներէն արդէն յայտ- նել է, որ սուս հաշմարտը բանաստեղծ Միքայէլ Լեւոնտօֆի մահուան 50 ամեայ տարեդարձի առիթով, յուլիսի 15-ին կա- տարելին են թիփիլիսում հոգեհանգիստներ : Եւ մահապէս պէտք է լինենք, որ բանաս- տեղծի մահվան 50ամեայ տարեդարձի ա- ռիթով տեղական հեռագրէն Ազգայնէ- եւ Թէֆլէ-Կէ Լեւոնտօֆ լրագիրները, նմանա- պէս եւ «Մուր» ամսագիրն ու «Տարազ» շաբաթականները՝ նուրբել են ընդարձակ յորդաններ հանդուցեալ հանճարաւոր դը- րողի վիշտակին : Ռուս հեռագրէն Ազգայն- Եւ լրագիրը, իր առաջնորդութեամբ, զա- եւ արտայայտում, որ ամուսնի չընդուն, հետեւեալքս ինտելիգենտ հասարակու- թեան քաղաքից բացալից լինելու պատ- ճառով անկարելի է արժանաւորապէս տանել հանդուցեալ բանաստեղծի վիշ- տակը :

Մ. Է.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՄԷՋ

ՈՒՈՒՈՒՈ

Նոյն-Բեք, տեղեկութեան մը հա- մեմատ զոր Սէն-Բեքըսպոլիէն առած է եղեր, կ'ըսէ թէ Քրիստիանի մէջ եղած ցոյցներ կարեւորութեան մը չունեն եւ թէ Չարն յայտարարել է որ ու եւ նիզակա- ցութեան դաշնակցի պիտի չստորագրէ :

— Սէն-Բեքըսպոլիէն կը գրեն առ Կապիտէլ Բեք, տեղեկութեան մը հա- մեմատ զոր Սէն-Բեքըսպոլիէն առած է եղեր, կ'ըսէ թէ Քրիստիանի մէջ եղած ցոյցներ կարեւորութեան մը չունեն եւ թէ Չարն յայտարարել է որ ու եւ նիզակա- ցութեան դաշնակցի պիտի չստորագրէ :

ՊԵՆԻՆԻՆԻԱ

Յառաջդիմականաց բերան եղող Պը- ռիւքսէի Ռեֆորմիսթը բուն կերպով կը քննադատէ Պէնիւնիսի եւ Գերմանիոյ միջեւ բանակցութեանց կատարումն ա- տանց խորհրդարաններէն հաւանութեան առնելու : Այս անկեղծ ընթացքն ար- ղենք պիտի ունենայ Պէնիւնիսի կեդրո- նական պետութեանց մաքսային միու- թեան մը մէջ մտցնել, ինչ որ այդ երկ- լին անտեսանելի կարգաւորութեանը ար- պատուար չէ : Պէնիւնիսի, կ'ըսէ Ռեֆորմ- միսթը աղաւ փոխանակութեամբ կրնար անտեսանելիութիւն ապրել, Կառավարու- թիւնը պէտք էր լինէր որ միջազգային մարտական միութեան մը մէջ մտնելու առաջարկութիւնը զոր Գերմանիա Պէնի- ղիսի կ'ըսէ, առեւտրական բարձրագոյն խորհուրդէն մերժուած էր :

— Պէնիւնիսի թաղութիւն ուրախ լի- իւնէն ջղային տարնալ մը ունեցաւ, որով յետաձգել իր ի Սուս մեկնումը Թաղաւ- լին հեռագրով իմացուցանելու եւ կաւ. իս- կոյն Օսթրիա-Սերբիոյ թաղութիւն տեսնելու : Այդուհանդէս լրագիրը դաւադրեցաւ, եւ չաւտով ինքզինքը գտաւ թաղութիւն :

ԻՏԱՆԻՆ

Վատիկան լրագրաց մէջ հրատարակել տուաւ թէ՛ չպիտի հերքուի մը տայ Պ. Քրիստիանի յօդուածին պարտականութեանց, հերքման մը արժանի չլլալուն :

— Հռոմի Օսթրիա-Սերբիոյ Ռեֆորմիսթը «ստեղծանայ հիւսք» կը կոչէ Պ. Քրիս- տիանի յօդուածը Ֆրանսայի եւ Հռոմի ինդը- լոյն վրայ :

Սուրբական լրագիրներն ալ նախկին նախարարապետը կը պարտաւն վատի- կանի հետ հաշտութեան գոյացնելու ուղիներ համար այն միջոցին ուր կը յայտարարէր ու զրկել կուտար թէ Պապին հետ հաշ- տուելը Իտալիոյ չարնոց վնասակար պիտի ըլլար :

ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ

Մաճարը, թէպէս եւ քաղաքականա- պէս դերմանալուց բարեկամներն են, բայց իրենց սրտին խորք ծածկուած համակրու-

թիւն մը միշտ կը պահեն : Ինչիւնայ մէջ հարուստ դերմանալուց գաղթականութիւն մը կայ, որ կը բազմապ փայտցը ի վեր անհնելի Հունգարիոյ մայրաքաղաքին մէջ թաղութն մը աշակերտ մեծ լուրջ ուր կարելի ըլլայ լսել Կէթէ, Լեւոնիսի եւ այլ դերմանալուց հեղինակաց զորքերը : Այս նպատակաւ ինդուարի մը կը ներկայէ հա- մայն Աւստրիացոյ կայսրը, եւ չմոռնար նաեւ համայն Գերմանացոյ կայսրը ալ խորհրդարանութիւնը հայցել, որպէս թէ Հուն- գարիա երբեակ դաշնակցութեամբ դեր- մանալուց գտաւ մը դարձած ըլլար :

Այս դիմումն ընդհանրութեան անհնելի կը համար : Հասարակաց կարծիքը կը զրգոյր եւ ահա հայտարարութեամբ մը որ տեղի կ'ունենայ խորհրդարանի մէջ : Ատիկը չիտալուցին Մաճարը, երեւոյթեան թէ թէ լրագրապետ, ամէնէն ալ հասկցողին թէ իրենք են իրենց երկրին տէրն եւ թէ չպիտի ունենան ոչ խնայուած թաղութն մը ու ոչ ալ ուրիշ լսան մը անոր տեղը : Այս դէպքին որմէ ծանր եզրակացութիւններ պէտք է հանել, լաւ է սակայն ցոյց տալ թէ Մաճարաց մէջ եւս ինչպէս նաեւ այ- լուր, ժողովրդական բնագործունէն աւե- լի գործարք են քան քաղաքական դաշ- նակցութիւնը :

ԱՆԳՂԻԱ

Անգլիական խորհրդարանի նախաշը- ղանը անցեալ չորեքշաբթի փակուեցաւ : Ահաւարիկ այդ աթիւն արտասանուած դաժնապիսի պատճէնը .

Միջոցը եւ պարտաւոր, Ռաբին եւ որ չափազանց երկար տեսողութիւն ունեցող օրէնսդրական նըս- տալիսներն մը աշխատութիւններէն կ'ա- զատուի զենք :

Բոլոր օտար տէրութեանց հետ իմ յա- բարեւորութիւններն կը շարունակեն խաղա- ղաւի ու բարեկամական ըլլալ :

Փոքրիկայի թագաւորին ու մեր մի- ջեւ հաստատուած պայմանագրութիւնը որ անկից ի վեր վաւերացաւ, կ'որոշէ այն սահմաններն որք արեւելեան Ալբի- կի մէջ երկու կառավարութեանց հողե- լին ու իշխանութեան շրջանակները կը բարձրեն :

Նամանակէն համաձայնութեան մը գո- յացուցի Իտալիոյ թագաւորին հետ, հա- մաձայնութեան որով սահման մը հաւ- տատուեցաւ որ Իտալիոյ պաշտպանութեան տակ գտնուող երկիրը բաժնեց Մեծին Բրիտանիոյ իշխանութեան շրջանակէն եւ եղիպտոսի մէջ նշանակուեց երկրներէն :

Միացեալ Նահանգաց Հանրապետու- թեան նախագահին առաջարկութիւններ ըրի որք կը ձգտին իրաւաբարութեան նը- թիւրելի փոխելու : ձինորութեան առթիւ երկու կառավարութեանց միջեւ ծագած վէճերը, Բանակցութեանը շատ յառաջ տարուած են, բայց դեռ չեն աւարտուած : Այս տարուան համար այդ ջուրբուն մէջ փոխ որոշող դադարեցնելու որոշումն ըն- ղունեցան երկու կողմէն ալ, արդիւնքը համար այդ տեսակին ընթացիկ ըլլալն, որ հաւանական էր :

Ֆրանսական խորհրդարանը գեւ չտուա- իր հաւանութիւնն այն պայմանագրու- թեան որ հաստատուեցաւ իմ եւ Ֆրան- սական Հանրապետութեան միջեւ : Թեո- ճովի վերաբերեալ մէջ քանի վէճեր իրաւաբարութեան նըթիւրելու մասին, պայմանագրութիւն որ այս տարուան մի- ջոցին ստորագրուեցաւ :

Պրիւքսիի վեպանախորհուրդին գե- լեկանութեան բարձման համար գրած վերջնական դաշնագրին վաւերացումն յե- տաճուեցաւ, ինչպէս եւ ծովու վրայ ու-

ղեկից ընդլեկաց փաճառման մասին կա- տարուած պայմանագրութեան վաւերա- ցումը :

Պարոնայք Երեւոյթանը, հարձակալ եւ մեզ հանրային գործոց հոգը ձեռ վրայ տաւ ըլլալուց համար : Ռաբին եւ տես- նելով որ կը յար- ահալին գումար մը Երեւոյթանի թիւնը, որպիսի կերպով նախապէս չեն հողային զրգուցը պայտազանցութեանց թիւն եւ մեծապէս նպատակեցին Երեւոյթան ընդհանուր բարօրութեան :

Ան միջոցներն որք ձեռք առնուեցան մարաւոր համար շքաւորութեան դէմ որ կը սպաննար Իտալիոյ միջին աղ- լաւ նահանգներուն մէջ գեանախնձորի դէմ ունեցնելու պատճառաւ, յաջողութեամբ պատկուեցան եւ սովի մեծ աղէտին ա- ռաջին առին :

Կարօտութեան մէջ գտնուած նահանգ- ներու յարատեւ կերպով օգնելու համար քուէարկեցին բարեկար օրէնք մը որ, կը յուսանէ, հողագործութիւնը եւ ձկնոր- սութիւնը քաջալերելով, մեծապէս պիտի նպաստէ ապագային պայպիսի վը- տանգներէ զախն զենք պահելու :

Այն արամագրութիւններն որք աղա- բակաւորութեան իրաւունք կուտան գեւ- լու իրենց բունած ազգայններն, ինչպէս եւ այն միջոցներն որք ձեռք առնուած են Իտալիոյ մէջ հողային սեպհականու- թեանց փոխանակութեան դիւրութիւններն տա- լու համար, լաւագոյն կը յաւանորթութիւ- նը պիտի կաղմեն ապահովութեան եւ հանրային կողմապաշտութեան պահպանու- թեան, որովհետեւ պիտի շատցնեն հո- ղային վար սեպհականատէրներու թիւը : Ձեռ ընդունած օրէնքն որ հողային սեպհականատէրներուն վրայ ուղղակի պատասխանատուութիւն մը կը դնէ տա- անորդներու վճարման մասին, պիտի միջոցներն վերցնէ յաճախուող վէճի պատճառ մը հողը պահովին եւ տաւանոր- ղին տիրով միջեւ : այս օրէնքը միան- գաւան պիտի օգտակար ըլլայ անոց որք տաւանորդը կը վճարեն, կարգ մը սո- իորական պարագայից մէջ :

Գոհացումն տալու համար վաճառակա- նութեան եւ հողագործութեան յարաճու- չութեան, զարեւոր մէջ մասը կա- տարելու այն գործին որ երկաթուղեան թարիֆները պարզելու եւ կանոնաւո- լելու մէջ կը կայանայ : Ձեռ աշխատու- թիւնը անշուշտ պիտի ունենան այնչափ արդիւնք որչափ ձեռն ջանք պահանջեցին :

Ան միջոցները որք ձեռք առիք գոր- ծարաններու, աշխատանքներու, ինա- յողութեան մտնուեցնելու եւ հասարակաց առողջութեան վերաբերեալ օրէնսդրու- թիւնը խաւարելու համար, պիտի ար- ցիւնք ունենան, եւ համարուած եւ ա- տար, ժողովրդական բարօրութեան ա- լելցնել :

ԳԱՐԻՏԱԿ

Գրեգորի Եւստիպիոսի մէջ — Օտե- սայէն կը գրեն թէ Գրեգորի իշխանը ղեկավարութիւն ունի ապագայի երկու առեւտրական շղթաններն եւս, որք պի- տի շինուին Ռուսական հասարակարանի մէջ : Այս օրէնքներն մին պիտի յա- կարուի Օտեսա եւ Անթիոյի օրէնքն : մին ալ պիտի երթնէ թիւրքիսի ու Մի- ջերկականի միջեւ, իսկ Եւստիպիոս, որ

Ռուսիոյ կողմէ նուիրուած է, երկար ճա- նապարհորդութեանց համար է : Այս երեք նաւերն սկզբնաւորութիւն մը կ'ըլլան այն նաւատորմին կազմութեանն որ Սեւ Լե- րան շահուցը պիտի ծառայէ :

ՀԵՌԱԳԻՐԻ

Բարիկ 9 օգոստոս

Ուսանողներն ընդունելութիւն մը պատ- լաստուած է Ալեքսիս մեծ Կաթին որ քիչ ատենէն Վիլի պիտի հանին :

Բարիկ 9 օգոստոս

Լիզպոնական հեռագիրները զգալի բար- ւորում մը կը հաստատեն Բոլթիկայի այժմեան անտեսանելի կացութեան մէջ, բայց ընդհանուր կարծեօք նոր տաղանք մը մտաւորու է :

Բարիկ 9 օգոստոս

Անհիւլ կերեւի այն լուր թէ Պ. Ռի- պիսի համարութեան ի Զուլիցիկայ Պ. տը կիրքի հետ խորհրդակցութիւնները ք- նելու համար ըլլայ :

Բարիկ 10 օգոստոս

Ալեքսիս մեծ Կաթին հոս հասաւ այս տաւ. օտ :

Բարիկ 10 օգոստոս

Պարոն Բոնիսիս Երեւի ի Լեւոն ճառ մը արտասանեց որ մեծ տպաւորութիւն յառաւ ընթաց :

Աւստրիական արժանի է մանաւանդ նախարարին ճառին այն հաստատուն ուր կը հաստատէ թէ այժմ քաղաքական իրեն- դիւնքեր երկրորդական տեղ մը ունեն կա- տարելութեանց մասնագործութիւններուն մէջ, որովհետեւ ընկերական խնդիրն է մտքերն ամենէն աւելի զարգացնողը :

Բարիկ 8 օգոստոս

Նախընթաց օրը տեղի ունեցած հա- կաղեքման ցոյցներուն յառաջ ընթած յու- գումը դեռ բոլորովին չէ անցած եւ իշ- խանութեանց պայպի կայսեր կը ներշնչէ :

Ալեքսիս Կաթին 8 օգոստոս

Ֆրանսական հաւանորթին ի Քրիստի- թատ աղեկութեան վրայ գրուած յետա- հաշիւայ յօդուածներուն մէջ, լրագիրները միաձայն կը յայտարարեն թէ պետեւու- միութեանը զաշխարհիկութեւ աւելի զօրա- ւոր է :

Լեւոն, 9 օգոստոս

Կը հաւատան թէ ֆրանսական հա- տարողին պայպիները, իրենց այցելութեան ատեն ի Բոլթիկայ, Լեւոն ալ պիտի երթան, Լորտ քաղաքակալը Մեյնըն Հա- տարութեան օրէնքներն : պիտի ընէ եղեր անոնք :

Պրիւքսի 9 օգոստոս

Պաշտոնապէս կը հերքուին կայսեր ա- տողութեան վատթարացեալ վիճակին վրայ պարտած գրաւորները :

Սէն-Բեքըսպոլի 9 օգոստ

Պաշտոնական ակումբը չեն հաստա- տել այն զրոյց թէ յորհանրու աւտա- ծումը պիտի արդիւնէ :

Մուսկուս, 18 օգոստ

Մեծ գրեք Սեյիլի պատուոյ Լեզիսի մեծ ժապաւէն ընդունուեցաւ :

Համարութիւն, 8 օգոստոս

Հաւանորթի Բեքըսպոլի մէջ կը հա- տատէ թէ Լեւոն եւ Լեւոն գերմանական ինքնագործակից նաւերը Չինաստանի նա- լային ցոյցին կը մասնակցին :

Միւսկուս, 8 օգոստոս

Համաձայնութեան մը գոյանալով Մի- լանի հեղինակաց ընկերութեան եւ Բա- լիոյ միջազգային ընկերակցութեան քա- ռուցարին միջեւ, հաստատուեցաւ թէ Միլանի մէջ պիտի ըլլայ 1892-ի դրական Համաժողովը :

ԹԵՐԹՕՆ (7)

ԳՐԻԳՈՐ ԶՈՋԻՄՊ

ՆԱՐԴԻԿ

Կը կարգուի եւ չի համարձակելը զայն թո- ղով միշտ խեղդուելու վտանգէն սարա- փանար :

Գանձապետը իր խորհրդատուն էր ու- ռուն կը փոխէր, խօսքին կը հաւատար հակառակ իր կասկածաւ ընդմեջ : Լեւոն իր վարկերուն տկար կողմերը պի- տէր եւ երեւոյթ անոր ծանօթ համարման հակառակ կարծիք չէր տար : առաջին փո- փոխութիւնը որ մտած էր մաշաղային մէջ, տեսարաններն կրկնատուարի վե- ռաճումն էր : Ինքը՝ այս դրութեան ինչ ըլլալը չէր պիտի բայց ինչ զարդպիսի կը պարծենար :

— Մեր տեսարանները քաղցն են : Ժամանակ անցնելով գանձապետին կա- ռողութեան եւ հաւատարմութեան վրայ համարումը դրոյացուցած էր եւ ամեն ինչ անոր սնորհմանութեան տակ ի գործ կը դրուէր : Երկրորդական մեղմու, քիչիկ քի- չիկ կը ջանար իր վարկերուն փերե- ջակի յօտի դաղապարները ուղղել, եւ զանի գործի մը մէջ մտցնել : երկուստեք,

եւսանողն տղայ՝ ապարդէլ կ'ուզէր նե- տուիլ արդիւնաւորելով այդ փաճառ- տան ձին ու պատուաւոր անունը եւ ան- խախտ վարկը :

Մէկ երկու գործերով անակնկալ շա- հեր ցուցուց եւ վարկերը ալ բոլորովին կոյր փառանքութիւն մը ունեցաւ իր վրայ- ամենքը Տէմիրճեանին շահագործական գոր- ծողութեանց մէջ մտնելուն կը զարմանա- յին, անոր ճարտարութիւնը գործաւորելով եւ չէր մարդ, Լեւոնի սորված քանի մը պարբերութիւններով գինուած ամեն տեղ կը խօսէր մեծ մեծ, նոր թէօրիներ պար- ղելով :

— Պէտք է, կ'ըսէր, որ փաճառական մը միշտ հետաճումն ըլլայ, պէտքեր փոխու- թեան զի գործարարն տալ անոնց :

— Պետքերը գոհացնէ : Բայց ուրիշ պիտի փնտէր, հակմայ, կը հարցնէին միւս փաճառականները չիլոված :

Այն ատեն Տէմիրճեան իր կարեւոր եւ լաւատիկ կերպով օժտեալ մարդու ձեւե- լը կ'աւանդէր :

— Ատիկայ փաճառականին կարողու- թեանը կ

